

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY OPCZNO
na lata 2008 - 2011
z uwzględnieniem lat 2012 - 2015
za lata 2012 - 2013**

Raport opracowany na zlecenie Gminy Opoczno przez firmę Meritum Competence Krzysztof Pietrzak

Skład zespołu:

- Krzysztof Pietrzak
- Krzysztof Łozak

Warszawa, luty 2014

Spis treści:

1. Wprowadzenie	4
2. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015	4
3. Ocena stopnia realizacji działań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 w okresie sprawozdawczym 2012-2013	6
4. Finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska w okresie sprawozdawczym .	9
5. Podsumowanie i wnioski	9

1. Wprowadzenie

Podstawą prawną do przygotowania Raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 jest art. 18 ust 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.). Zgodnie z powyższym Prezydent/Burmistrz/Wójt gminy co dwa lata przedkłada Radzie gminy Raport z wykonania Programu.

Ze względu na brak dokładnych wytycznych w zakresie struktury Raportu ustalanych z ramienia Ministerstwa Środowiska, układ niniejszego raportu został zaproponowany przez Wykonawcę.

Niniejszy Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 obejmuje okres sprawozdawczy od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku.

Monitoring wdrażania Programu Ochrony Środowiska ma na celu ciągłą kontrolę postępu realizacji zadań przewidzianych w Programie w czasie jego obowiązywania. Aby możliwe było przeprowadzenie monitoringu i stworzenie raportu, POŚ musi mieć wyznaczone zadania do realizacji oraz wskaźniki dzięki którym można ustalić stopień realizacji tych zadań.

2. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015

Wskaźniki realizacji Programu Ochrony Środowiska stanowią instrument, za pomocą którego gmina może w sposób jednoznaczny ocenić czy wdrażanie POŚ odbywa się w stopniu wystarczającym oraz czy zasady (cele oraz zadania) postawione w Programie spełniają swoją rolę - czy może istnieje potrzeba ich zmian oraz co jest z tym związane aktualizacja Programu.

Należy podkreślić, że wskaźniki powinny być proste do wyliczenia na podstawie dostępnych danych, dzięki czemu ich wyliczenie nie zajmuje dużo czasu, jak również metoda ich liczenia nie pozostawia żadnego pola do interpretacji. Na podstawie kilku prostych wskaźników gmina jest w stanie monitorować realizację Programu.

Bardzo ważne jest aby na podstawie wyliczenia wskaźników można było dokonać jednoznacznej oceny realizacji Programu. Należy pamiętać, że tylko odniesienie wskaźników do konkretnych danych może dać efekt w postaci ich rzetelnej oceny, co będzie stanowiło rzetelny monitoring realizacji Programu. W wielu przypadkach niestety trudno jest określić proste, jednoznaczne wskaźniki, które będzie można odnieść do konkretnych danych. W związku z powyższym poniżej przedstawiono 1 wskaźnik bezpośredni, za pomocą którego

gmina może jednoznacznie określić stopień realizacji Programu oraz kilka dodatkowych pytań, które w raporcie z realizacji Programu należy zinterpretować w kilku zdaniach – takie podejście do oceny realizacji Programu zapewnia przejrzystą waloryzację jego realizacji.

Ponadto wskaźniki powinny być zaprezentowane w odniesieniu do zadań i celów własnych oraz zadań i celów koordynowanych przewidzianych w Programie oddzielnie. Jest rzeczą oczywistą, że gmina może bez problemu dokonać oceny realizacji celów i zadań będących w jej kompetencjach, natomiast w przypadku zadań i celów koordynowanych gmina nie posiada kompetencji, aby sprawdzać, czy przewidziane do realizacji przez inne podmioty zadania są realizowane, może natomiast oceniać, czy cele postawione w Programie w odniesieniu do zadań koordynowanych przewidzianych w Programie są osiąganе. Z tego powodu ocena realizacji Programu w odniesieniu do zadań koordynowanych powinna się odnosić jedynie do oceny stopnia realizacji celów, natomiast nie będzie się odnosiła do realizacji zadań.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 nie wyznacza osobnych zadań własnych gminy i zadań koordynowanych, jedynie wymienia przedsięwzięcia krótko- i długoterminowe razem.

Program ten nie określa także wskaźników kontroli realizacji zadań wymienionych w „Harmonogramie rzeczowo-finansowym” zamieszczonym w tabeli 18. tego Programu. W związku z tym wykonawcy niniejszego Raportu przyjęli własne wskaźniki realizacji oraz związaną z tym metodykę.

Wskaźniki monitoringu Programu:

Wskaźnik realizacji Programu:

*Liczba wszystkich zadań przewidzianych do realizacji w danym okresie zgodnie z harmonogramem realizacji zadań w stosunku do ilości ww. zadań zrealizowanych lub realizowanych w rzeczywistości w danym okresie, a których realizacja była przewidziana w Programie * 100%*

Realizację zadania ocenia się systemem zero-jedynkowym: TAK/NIE **(wykonane/niewykonane)**

KOMENTARZ DO INTERPRETACJI WYNIKÓW:

- Należy dążyć do osiągnięcia wartości pomiędzy 90-100%,
- Jeżeli wynik wskaźnika mieści się w granicach 90-100% wówczas realizacja Programu przebiega w sposób prawidłowy,
- W przypadku gdy wartość wskaźnika realizacji Programu jest mniejsza niż zakładana wartość do osiągnięcia, wówczas należy stwierdzić, że Program nie jest efektywny z uwagi na niewystarczającą realizację zadań w nim przewidzianych.

W TAKIM PRZYPADKU NALEŻY ROZWAŻYĆ AKTUALIZACJĘ PROGRAMU.

3. Ocena stopnia realizacji działań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 w okresie sprawozdawczym 2012-2013

Zestawienie zadań przewidzianych do realizacji, ujętych w Harmonogramie rzeczowo-finansowym Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno, które mają termin realizacji pokrywający się w całości lub w części z okresem sprawozdawczym 2012-2013 przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Wyciąg zadań z Harmonogramu rzeczowo-finansowego Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 podlegające pod okres sprawozdawczy 2012-2013.

Lp.	Zadanie	Plano wany termin realizacji	Stan realizacji przedsięwzięcia*	Wykonanie zadania: TAK/NIE
1.	Modernizacja ujęcia wody w Opocznie + PT	2009-2014	W trakcie realizacji. Inwestor zadania- PGK Sp. zoo w Opocznie. Zadanie wykona SKANSKA S.A w terminie do I kwartału 2014	NIE
2.	Budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacja sanitarna gminy Opoczno + PT, raport oddziaływania na środowisko	2009-2014	Budowa oczyszczalni ścieków w m. Opoczno, zadanie w trakcie realizacji przez PGK w terminie do 2015. Budowa oczyszczalni ścieków w Kruszewcu - zadanie w trakcie realizacji. Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości: Mroczków, Antoniów, Bielowice - zadania do realizacji.	NIE
3.	Modernizacja oczyszczalni ścieków w Opocznie + PT	2009-2014	Zadanie w trakcie realizacji. Beneficjent - PGK Sp. z o.o. w Opocznie , Wykonawca - „AZE Zajac, Kościółek” Spółka Jawna ul. Dzielskiego 2, 31-465 Kraków. Powyższe zadanie jest częścią projektu pn. „Budowa infrastruktury wodno - ściekowej na terenie gminy Opoczno” współfinansowanego z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013. I Oś priorytetowa – Gospodarka wodno ściekowa. Działanie 1.1- Gospodarka wodno ściekowa w aglomeracjach powyżej 15tys. RLM oraz Budżetu gminy Opoczno i środków własnych PGK Sp. z o.o. w Opocznie.	NIE
4.	Budowa kolektora deszczowego w Opocznie + PT	2009-2014	Przebudowa kolektora deszczowego w ul. Krasickiego i Szkolnej do rzeki Wąglanki dł. 1986 mb, - zadanie wykonane przez Ceramikę Serwis Opoczno w 2011r.	TAK

Lp.	Zadanie	Plano wany termin realizacji	Stan realizacji przedsięwzięcia*	Wykonanie zadania: TAK/NIE
5.	Budowa kanalizacji sanitarnej w gm. Opoczno – I etap, zlewnia Libiszów, studium wykonalności, dokumentacja techniczna, zarządzanie projektem, promocja	2009-2012	Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Opoczno - I etap, zlewnia Libiszów /dł. 8.061 mb, przyłącza 3098 mb, oczyszczalnia szt. l/. - zadanie wykonane przez SKANSKA S.A. zadanie zakończone 1.06.2012 r.	TAK
6.	Rewitalizacja miasta Opoczna – koncepcja programowo-przestrzenna i dokumentacja techniczna	2009-2014	2010 rok: Rewitalizacja miasta Opoczna – wykonany projekt rewitalizacji i wizualizacji zabytkowego centrum Opoczna przez Pracownię Projektową N.W. Piech Łódź, uzyskana decyzja lokalizacyjna celu publicznego.	TAK
7.	Budowa zespołu rekreacyjno-sportowego przy Krytej Pływalni w Opocznie	2009-2012	Nie realizowane.	NIE
8.	Budowa dróg dojazdowych do Opoczyńskiej Strefy Przemysłowej, sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej	2009-2014	Warunki, prawa i obowiązki dotyczące budowy sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej do strefy przemysłowej przeniesione na Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Opocznie. Budowa północno-zachodniej obwodnicy miasta Opoczno dla dróg: krajowej nr 12, wojewódzkiej nr 726 w ciągach ulic: Przemysłowej nr 3133E i Świerkowej Nr 3132E. Zadanie zrealizowane przez ERBEDI Piotrków w 2011 r.	TAK
9.	Budowa dróg osiedla Milenijnego z oświetleniem ulicznym + PT	2011-2014	Zadanie w trakcie realizacji: wykonana modernizacja ul. Św. Marka (oświetlenie uliczne) przez STRABAG” Piotrków Trybunalski w 2012 r., wykonany PT na modernizację ul. Św. Łukasza do ul. Św. Jana. Pozostałe drogi oczekują na wykonanie PT.	NIE
10.	Modernizacja ul. Cicha, Partyzantów, Janasa, Limanowskiego, Przedszkolna,	2009-2012	Wykonana dokumentacja techniczna modernizacji ul. Partyzantów, Limanowskiego, Przedszkolna, Cicha, Jasna, Zjazdowa, Szpitalna, pl. Kilińskiego, Garncarska, Błonie dł. 2800 mb przez „NIWELLA” Bełchatów. Zakres rzeczowy	TAK

Lp.	Zadanie	Plano- wany termin realiz- acji	Stan realizacji przedsięwzięcia*	Wykona- nie zadania: TAK/NIE
	Zjazdowa, Szpitalna, pl. Kilińskiego, Garncarska, Kołomurna, Piaseczna, Błonie		modernizacji ulic Janasa, Szpitalna, pl. Kilińskiego, Zjazdowa wykonany przez „DROMED” Opoczno w 2011r	
11.	Budowa ul. Jana Pawła II + PT	2011- 2012	PT na modernizację drogi Jana Pawła II (od ul. Inowłodzkiej do ul. Partyzantów) wykonany przez ESKA - POZNAŃ w 2012 r.; tymczasowe odstąpienie od wykonania samej budowy.	NIE
12.	Budowa obwodnicy miasta Opoczna	2009- 2015	Inwestor GDDKiA w Łodzi. Zadanie wykonane przez STRABAG	TAK
13.	Edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży	Każde go roku	Zrealizowano 10 projektów skierowanych do dzieci i młodzieży	TAK
14.	Organizacja: -Dnia Ziemi, -Dnia Ochrony Środowiska, -Sprzątania Świata	Każde go roku	Zrealizowano	TAK
Suma wykonanych zadań „TAK”				8
Procentowy udział wykonanych zadań „TAK”				57%

* - Stan realizacji przedsięwzięcia to informacje uzyskane z Urzędu Miejskiego w Opocznie.

Podsumowanie ww. wyników wykonania zadań:

- Suma wszystkich zadań = 14
- Suma wykonanych zadań = 8
- Suma niewykonanych zadań = 6 (w tym 5 zadań w trakcie realizacji)
- **Procentowe wykonanie zadań Programu na okres sprawozdawczy 2012-2013 = 57%**

Wymienione wyżej wyniki wskazują na 57-procentową realizację zadań Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2013. Jest to umiarkowany wynik w okresie sprawozdawczym 2012-2013 na tle wykonalności POŚ w innych gminach i jest to wynik niewystarczający. Jednak należy podkreślić, że pięć z sześciu niezrealizowanych zadań jest w trakcie realizacji co pozwala przypuszczać, że w nieodległej przyszłości wskaźnik realizacji Programu wzrośnie, tym bardziej, że planowany termin realizacji tych zadań przypada na rok 2014.

W związku z powyższym zalecane byłoby stworzenie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy. Burmistrz, jako organ wykonawczy gminy, już przystąpił do realizacji tego przedsięwzięcia.

4. Finansowanie zadań z zakresu ochrony środowiska w okresie sprawozdawczym

Zadania wymienione w Harmonogramie rzeczowo-finansowym Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 w okresie sprawozdawczym 2012-2013 były finansowane ze środków: własnych gminy, WFOŚiGW w Łodzi oraz Funduszy UE. Ponadto budowa obwodnicy Opoczna była finansowana ze środków Budżetu Państwa.

5. Podsumowanie i wnioski

Aby możliwe było ocenienie stopnia realizacji zadań programu jak i jego skuteczności powinien zostać w ramach programu przyjęty jednolity system łatwo ocenianych wskaźników mówiący o tym czy dane zadanie jest realizowane.

Ponadto powinny zostać wyznaczone zadania własne gminy i osobno zadania koordynowane, które gmina realizuje wspólnie z innymi podmiotami lub które tylko są realizowane na terenie administrowanym przez gminę ale bez jej czynnego udziału.

Wyniki kontroli przeprowadzonej przez Departament Środowiska Najwyższej Izby Kontroli (NIK) o numerze: P/10/113, pn. „Zarządzanie środowiskiem w gminach” wykazały szereg negatywnych tendencji związanych z nieprawidłowym wprowadzaniem Programów Ochrony Środowiska. Między innymi były to:

1. Uchwalane Programy Ochrony Środowiska mające stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem w większości przypadków nie spełniały tej roli.
2. Ponad połowa programów została uchwalona na nieprawidłowy okres obowiązywania.
3. Dwie-trzecie programów nie zostało zaktualizowanych pomimo upływu ich okresu obowiązywania.
4. Aktualizacje planów jeśli były przeprowadzane, uchwalane były wiele miesięcy po upływie ustalonego w programie okresu obowiązywania, co w znacznym stopniu utrudniało lub nawet uniemożliwiało terminowe wdrożenie zadań przewidzianych w nowych programach do realizacji.
5. Prawie połowa programów nie miała określonych mierników realizacji poszczególnych zadań lub zostały one sformułowane w sposób uniemożliwiający określenie postępu realizacji tych zadań.
6. Podobnie zadania koordynowane nie miały wyznaczonych wskaźników monitoringu, co czyniło je niemożliwymi do oceny pod kątem wykonalności.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 podlega pod powyższe punkty: 3, 5 i 6.

Najważniejszym wnioskiem podsumowującym kontrolę NIK jest stwierdzenie opracowywania programów ochrony środowiska jedynie ze względu na obowiązek ustawy a nie jako dokument stanowiący fundament działań dotyczących ochrony środowiska, spajający pozostałe dokumenty planistyczne i stanowiący realizację Polityki Ekologicznej Państwa na podstawowym szczeblu samorządowym.

WNIOSKI:

Zadania wyznaczone do realizacji przez Harmonogram rzeczowo-finansowy Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015 w okresie sprawozdawczym 2012-2013 zostały ocenione na 57-procentową realizację. Jest to umiarkowany wynik. Jednak 5 z 6 zadań niewykonanych w tym okresie sprawozdawczym jest aktualnie w trakcie realizacji, co pozwala przypuszczać, że wskaźnik realizacji Programu wzrośnie w najbliższym czasie.

Gmina Opoczno w widoczny sposób kładzie nacisk na dwa aspekty ochrony środowiska: gospodarkę wodno-ściekową i edukację ekologiczną. Warto byłoby uzupełnić obszary zainteresowania gminy o takie komponenty środowiska jak gleby, powietrze, walory przyrodnicze, gospodarka odpadami, energetyka, promieniowanie elektromagnetyczne i hałas. W ten sposób zapewniona zostałaby równowaga pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska a realizowane zadania miałyby szerszy i długofalowy efekt.

Należy rozdzielić zadania własne gminy od zadań koordynowanych, w których gmina jest jednym z wykonawców oraz w których jedynie administruje terenem na którym te zadania są wykonywane.

Należy poprawić system monitoringu realizacji zadań. Konieczne jest wyznaczenie jednolitego systemu jednoznacznych i łatwych do określenia wskaźników. System ten musi obejmować przede wszystkim zadania własne gminy. Dodatkowo konieczne jest wyznaczenie wskaźników realizacji dla zadań koordynowanych.

Proponuje się rozpatrzenie możliwości finansowania wyznaczonych w POŚ zadań na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego, co w znaczący sposób mogłoby zwiększyć pulę możliwych źródeł funduszy przeznaczanych na ochronę środowiska.

Zgodnie z raportem pokontrolnym NIK należy zmienić podejście władz lokalnych do programów ochrony środowiska tak, aby nie było to jedynie zadanie ustawowe, a sposób na spójną organizację prac zmierzających do poprawy stanu środowiska na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego i zarazem realizację Polityki Ekologicznej Państwa.

